

Перелік питань позика, факторинг, гарантії, лізинг

Фінансовий моніторинг

	Питання	Відповідь
1	2	3
1	<p>Чи розглядається можливість розробки та надання Національним банком України (далі – Національний банк) методики щодо функціонування системи автоматизації установи (далі – СА¹), що, наприклад, може включати: загальну схему СА та кожного окремого її елемента з описом їхньої взаємодії та переліком функцій, які повинні виконуватися кожним таким елементом; приклади та рекомендації щодо застосування кількісних та якісних показників тощо для її врахування суб'єктами первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) під час впровадження / оновлення або придбання / замовлення СА?</p>	<p>Вимоги до СА наведені в розділі II Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (далі – Положення № 107). Звертаємо увагу, що нормами Положення № 107 передбачений обов'язок щодо запровадження СА платіжними установами. Для інших установ використання СА рекомендоване, але не обов'язкове.</p> <p>Національний банк не уповноважений надавати консультації та рекомендації, зокрема розробникам програмного забезпечення, яке забезпечує виконання СПФМ їхніх функцій</p>
2	<p>Чи розглядається можливість надання Національним банком СПФМ рекомендацій щодо відповідності представлених на ринку України програмних продуктів вимогам Національного банку до СА, розміщення такої інформації на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку, у тому числі переліку програмних продуктів, що можуть</p>	<p>Згідно зі статтею 2 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк є особливим центральним органом державного управління, який згідно з частиною другою статті 19 Конституції України діє лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.</p> <p>До функцій Національного банку, визначених у статтях 6 та 7 Закону України “Про Національний банк України”, не належить надання рекомендації щодо використання СПФМ тих чи інших програмних продуктів, а також надання висновків щодо їх відповідності вимогам законодавства</p>

¹ Система автоматизації процесів фінансового моніторингу, яка може складатися з одного або кількох окремих автоматизованих програмних модулів, які забезпечують функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення) установи.

1	2	3
	<p>використовуватися СПФМ; впровадження за участю Національного банку версії (версій) рішення програмного забезпечення СА для СПФМ, що відповідатиме вимогам Національного банку (за прикладом впровадження Державною податковою службою України програмного забезпечення для програмного реєстратора розрахункових операцій або будь-яким іншим чином, що посприяє дієвій системі фінансового моніторингу)?</p>	
3	<p>Згідно з підпунктом 5 пункту 50 додатка 19 до Положення № 107 індикатором підозрілості фінансових операцій за різними видами продуктів (послуг) щодо послуг фінансового лізингу є такий індикатор: третя особа сплачує лізингові платежі від імені клієнта без наявності обґрунтованих підстав.</p> <p>Просимо уточнити, чи є для установи-лізингодавця обґрунтованими для сплати третьою особою від імені клієнта безготівкових лізингових платежів такі підстави:</p> <ul style="list-style-type: none"> - третя особа є чоловіком / дружиною клієнта та ідентифікована установою під час укладення договору лізингу (установою отримано копії паспорта, ідентифікаційного коду та згоди на укладення договору лізингу); - третя особа є іншою особою, яка не пов'язана сімейними стосунками з клієнтом, але здійснює за дорученням клієнта переказ 	<p>Установа самостійно визначає підстави та встановлює їхню обґрунтованість під час виявлення індикаторів підозрілості фінансових операцій за послугами фінансового лізингу.</p> <p>Відповідно до частини першої статті 527 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор – прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.</p> <p>Згідно з частиною першою статті 528 ЦКУ виконання обов'язку може бути покладено боржником на іншу особу, якщо з умов договору, вимог ЦКУ, інших актів цивільного законодавства або суті зобов'язання не впливає обов'язок боржника виконати зобов'язання особисто. У цьому разі кредитор зобов'язаний прийняти виконання, запропоноване за боржника іншою особою.</p> <p>Під час виявлення індикаторів підозрілих фінансових операцій за послугами фінансового лізингу установа встановлює наявність обґрунтованих підстав для сплати лізингових платежів третьою особою, якщо третя особа сплачує лізингові платежі від імені клієнта</p>

1	2	3
	коштів через банківську установу / уносить кошти через термінал / сплачує кошти з власного карткового рахунка з метою оплати лізингового платежу за клієнта?	
4	Чи зобов'язана установа-лізингодавець досліджувати стосовно підозрілості та ризиковості фінансові операції клієнта-лізингоодержувача (представника клієнта, третьої особи) з оплати безготівкових лізингових платежів, які здійснюються на рахунок установи-лізингодавця через банківські установи України або термінали самообслуговування?	<p>Законодавство не містить винятків щодо аналізу фінансових операцій клієнта. Установа зобов'язана здійснювати аналіз фінансових операцій на постійній основі та враховувати те, що проведення такого аналізу має давати змогу установі виявляти фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу (порогові та підозрілі фінансові операції).</p> <p>Індикатори підозрілості фінансових операцій наведені в додатку 19 до Положення № 107, зокрема в пункті 50 цього додатка наведені індикатори, що пов'язані з послугами фінансового лізингу. Також звертаємо увагу, що установа самостійно розробляє перелік індикаторів підозрілості фінансових операцій з урахуванням індикаторів, зазначених у додатку 19 до Положення № 107, типологічних досліджень спеціально уповноваженого органу (далі – СУО) та рекомендацій Національного банку у сфері ПВК/ФТ (пункт 7 додатка 14 до Положення № 107).</p> <p>Ознаки порогових фінансових операцій наведені у статті 20 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ)</p>
5	Чи може установа-лізингодавець надавати послуги клієнту (фізичній особі), який (яка) не має офіційно підтвердженого доходу, але водночас в опитувальнику зазначає відомості щодо наявності достатніх фінансових можливостей для оплати лізингових платежів?	<p>Відповідно до вимог статті 11 Закону про ПВК/ФТ, додатка 1 до Положення № 107 установа зобов'язана здійснювати належну перевірку клієнтів (далі – НПК), зокрема в разі встановлення ділових відносин з клієнтом.</p> <p>Обсяг дій під час здійснення кожного із заходів НПК має визначатися установою з урахуванням ризик-профілю клієнта, зокрема рівня ризику, мети ділових відносин, суми здійснюваних операцій, регулярності або тривалості ділових відносин (частина друга статті 11 Закону про ПВК/ФТ).</p> <p>Згідно з пунктом 5 додатка 1 до Положення № 107 установа до встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без установаження ділових відносин) з клієнтом має встановити (зрозуміти) мету та характер майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції на підставі отриманої від такого потенційного клієнта необхідної інформації. З цією метою установа, керуючись ризик-орієнтованим підходом, з'ясовує:</p>

1	2	3
		<p>1) суть, масштаб та вид діяльності клієнта – юридичної особи, ФОП, трасту або іншого подібного правового утворення;</p> <p>2) розмір доходів/соціальний стан клієнта – фізичної особи.</p> <p>Відповідно до пункту 36 розділу IV Положення № 107 установа здійснює оцінку власного ризик-профілю з урахуванням специфіки своєї діяльності та таких факторів, як характер та масштаб діяльності установи, <u>продуктів та послуг, що надаються установою</u>.</p> <p>Установа, аналізуючи ризики ПВК/ФТ своїх продуктів та послуг, має враховувати особливості та можливості їх використання, зокрема, цільове використання продукту та/або послуги: чи дають змогу продукти та/або послуги установи маскувати незаконне походження коштів, переказувати кошти для фінансування терористичної діяльності, сприяти анонімності учасників фінансової операції (приховувати реальних кінцевих отримувачів тих чи інших продуктів та/або послуг) (пункт 37 розділу IV Положення № 107).</p> <p>Ураховуючи зазначене, вважаємо, що лізингодавець з метою прийняття рішення щодо надання клієнту послуги з лізингу має в межах НПК з'ясувати розмір доходів клієнта та вжити заходів із перевірки інформації щодо достатніх фінансових можливостей клієнта для оплати лізингових платежів (зокрема на підставі офіційних документів щодо підтвердження доходу), використовуючи ризик-орієнтований підхід, залежно від суми лізингових платежів, встановленого рівня ризику ділових відносин із клієнтом, наявності підозр тощо.</p> <p>Під час прийняття рішення щодо надання клієнту послуги з лізингу лізингодавець має оцінювати ризики використання цієї послуги з метою відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом, та вживати відповідних заходів щодо мінімізації таких ризиків</p>
6	<p>До якої категорії клієнтів належать особи, які не мають офіційно підтвердженого доходу [наприклад, майстри манікюру, таксисти, кондитери, реалізатори продукції власного домашнього господарства (овочів, фруктів, молочних продуктів тощо)] та не мають відкритого рахунку в банку як суб'єкти господарювання?</p>	<p>Ураховуючи вимоги пункту 5 додатка 1 до Положення № 107, установа в межах здійснення відповідних заходів НПК до встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом має <u>з'ясувати розмір доходів/соціальний стан клієнта – фізичної особи</u>.</p> <p>Відповідно до пункту 4 додатка 1 до Положення № 107 оцінка ризику ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом є складовою частиною НПК.</p> <p>Згідно з пунктом 44 розділу IV Положення № 107 установа має право здійснити оцінку ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) одночасно</p>

1	2	3
		<p>для групи клієнтів (один груповий ризик-профіль), <u>виокремивши таких клієнтів у відповідні категорії на основі чітко визначених та зафіксованих у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ параметрів</u> (зокрема соціального статусу, використання однакових видів послуг, загального обсягу фінансових операцій).</p> <p>Ураховуючи вимоги частини другої статті 7 Закону про ПВК/ФТ, установа під час здійснення оцінки ризиків своїх клієнтів має розуміти ризики, що становлять для неї такі клієнти, зокрема ті, що не мають офіційно підтвердженого доходу</p>
7	<p>Відповідно до договору купівлі-продажу, який належить до господарських договорів, установа (покупець) здійснює придбання товару (наприклад, автомобіля) у фізичної/юридичної особи (продавця), який не є клієнтом установи.</p> <p>Просимо надати роз'яснення, чи має установа в такому випадку ідентифікувати/верифікувати продавця товару?</p>	<p>Відповідно до вимог статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язаний здійснювати НПК щодо нових, а також існуючих клієнтів.</p> <p>Випадки, в яких СПФМ має здійснювати НПК, зазначені в частині четвертій статті 11 Закону про ПВК/ФТ.</p> <p>Термін "клієнт" визначений у пункті 31 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ (особа, яка зокрема звертається за наданням послуг до СПФМ, користується послугами СПФМ).</p> <p>Ураховуючи зазначене, установа не зобов'язана здійснювати належну перевірку (у тому числі ідентифікацію та верифікацію) суб'єктів господарювання, з якими вона укладає договори купівлі-продажу товарів / робіт / послуг для власного споживання, за умови, що такі суб'єкти господарювання не є клієнтами установи та не користуються її послугами.</p> <p>Водночас звертаємо увагу, що відповідно до пункту 3 частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язаний забезпечувати функціонування належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності ризик-орієнтовного підходу та вжиття належних заходів з метою мінімізації ризиків.</p> <p>Отже, у разі виникнення підозр щодо суб'єкта господарювання, з яким установа укладає договори купівлі-продажу товарів / робіт / послуг для власного споживання, з метою мінімізації ризиків ВК/ФТ² рекомендуємо вжити заходів щодо цього суб'єкта господарювання, достатніх для розуміння характеру його діяльності, у порядку, передбаченому внутрішніми документами установи з питань ПВК/ФТ</p>
8	Відповідно до договору фінансового лізингу (далі – ДФЛ) кошти за предмет	Відповідно до частини першої статті 20 Закону про ПВК/ФТ фінансові операції є пороговими, якщо сума, на яку здійснюється кожна з них, дорівнює чи перевищує 400 тисяч

² ВК/ФТ – легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

1	2	3
	<p>лізингу перераховуються клієнтом частинами в безготівковій формі на рахунок лізингодавця-продавця протягом періоду, визначеного ДФЛ, а предмет фінансового лізингу, який є власністю установи-лізингодавця, передається в користування клієнту на весь строк дії ДФЛ. Водночас вартість об'єкта фінансового лізингу, що визначена в договорі купівлі-продажу, може перевищувати 400 тисяч грн.</p> <p>Просимо надати роз'яснення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чи є відповідно до статті 20 Закону про ПВК/ФТ “фінансовою операцією політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами” оплата клієнтом-РЕР³ безготівкового авансового платежу установі-лізингодавцю за ДФЛ на суму, яка дорівнює або перевищує 400 тисяч грн; - чи має установа повідомляти Державну службу фінансового моніторингу України (далі – ДСФМУ) про виявлення порогової операції протягом п'яти робочих днів із дня її проведення (спроби проведення); - чи є відповідно до статті 20 Закону про ПВК/ФТ “фінансовою операцією політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами” оплата клієнтом-РЕР безготівкового 	<p>гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри, – 55 тисяч гривень) або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції (для суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри, – 55 тисяч гривень), за наявності однієї або більше ознак, передбачених у частині першій статті 20 Закону про ПВК/ФТ, зокрема <u>фінансові операції РЕР</u>.</p> <p>Отже, <u>будь-яка фінансова операція на суму від 400 тисяч гривень (або її еквівалент)</u>, що проводить РЕР, є пороговою фінансовою операцією та відповідно інформація про таку фінансову операцію подається до СУО у визначений законодавством строк.</p> <p>Водночас, у разі якщо загальна сума за договором дорівнює або перевищує 400 тисяч гривень, але окрема фінансова операція проводиться РЕР на суму, що є меншою, ніж 400 тисяч грн, ця фінансова операція не є пороговою в розумінні Закону про ПВК/ФТ.</p> <p>Разом з цим, рекомендуємо установі аналізувати фінансові операції РЕР, що здійснюються на суму менше ніж 400 тисяч грн, щодо наявності індикаторів підозрілості фінансових операцій та в разі їх виявлення – вживати відповідних заходів</p>

³ РЕР (РЕРs у множині) – фізична особа, яка є політично значущою особою, членом її сім'ї або особою, пов'язаною з політично значущою особою, або інша особа, кінцевий бенефіціарний власник якої є політично значущою особою, членом її сім'ї або особою, пов'язаною з політично значущою особою.

1	2	3
	<p>авансового платежу установі-лізингодавцю за ДФЛ на суму, яка не перевищує 400 тисяч грн, за умови, що загальна вартість договору перевищує 400 тисяч грн? Коли в такому разі установа має повідомляти ДСФМУ про виявлення порогової операції – після досягнення та перевищення здійснених оплат, які в загальній сумі через декілька місяців досягнуть суми 400 тисяч грн; - чи повинен СПФМ, установа-лізингодавець у разі здійснення ризик-орієнтованого підходу проводити розмежування сум фінансування за ДФЛ до 400 тисяч грн та вище 400 тисяч грн?</p>	
9	<p>Чи є можливість створення відкритої бази даних щодо юридичних та фізичних осіб України з присвоєними рівнями ризиків із фінансового моніторингу? Якщо уповноважений перевіряв клієнта по фінансовому моніторингу і присвоїв йому рівень ризику та він залишається актуальним, то навіщо кожній компанії робити однакову роботу?</p>	<p>Кожен СПФМ зобов'язаний виконувати вимоги законодавства України у сфері ПВК/ФТ, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку, та нести відповідальність за їх невиконання.</p> <p>Законодавством не передбачений обмін інформацією між СПФМ щодо встановленого діловим відносинам з клієнтом рівня ризику, а також щодо переоцінки рівня ризику.</p> <p>Рівень ризику клієнта може бути різним у різних СПФМ залежно від характеру ділових відносин із клієнтом, фінансових операцій, які здійснюються клієнтом у конкретній установі, інших факторів</p>
10	<p>Чи обов'язково вимагати від клієнта/кінцевого бенефіціарного власника (далі – КБВ) клієнта, який належить до РЕР, документ, який підтверджує, що він звільнений більше 1 року або більше 3 років,</p>	<p>Відповідно до пункту 3 додатка 8 до Положення № 107 установа, використовуючи ризик-орієнтований підхід, розробляє внутрішні процедури щодо особливостей роботи з РЕРs, зокрема:</p> <p>стосовно виявлення факту належності клієнта до категорії РЕР, а також вигодоодержувача (вигодонабувача) за його договором страхування життя або КБВ такого</p>

1	2	3
	<p>якщо цього документа немає у відкритих джерелах, а клієнт зазначив цю інформацію в анкеті-опитувальнику або надав лист-роз'яснення?</p>	<p>вигодоодержувача (вигодонабувача) до політично значущої особи (фізичної особи, яка є національним, іноземним публічним діячем та діячем, який виконує публічні функції в міжнародних організаціях):</p> <ul style="list-style-type: none"> - види інформаційних джерел, які використовуються установою для встановлення належності клієнтів до категорії PERs, а також вигодоодержувача (вигодонабувача) за його договором страхування життя або КБВ такого вигодоодержувача (вигодонабувача) до політично значущої особи; - кількість інформаційних джерел (їх комбінації), які використовуються установою для відповідних категорій клієнтів; - порядок перевірки установою отриманої інформації; - порядок виявлення PERs у наявній клієнтській базі, включаючи строки і періодичність проведення скринінгових процедур, включаючи аналіз баз даних установи за допомогою автоматизованих програмних модулів (за наявності), та документування їхніх результатів. <p>Згідно з пунктом 6 додатка 8 до Положення № 107 установа з метою визначення належності клієнта до категорії PER зобов'язана використовувати не лише інформацію, надану клієнтом, а й інші джерела інформації, якщо рівень ризику ділових відносин (разової фінансової операції на значну суму) з клієнтом є вищим, ніж низький. Такими джерелами, наприклад, можуть бути:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) бази даних сервіс-провайдерів, що надають безоплатно або платно інформаційні послуги; 2) публічні джерела даних у мережі Інтернет, включаючи офіційні інтернет-представництва органів державної влади; 3) офіційні інтернет-представництва систем декларування доходів публічними особами, включаючи Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. <p>Згідно з пунктом 7 додатка 8 до Положення № 107 установа під час проведення процедур з актуалізації наявних даних про клієнтів також здійснює актуалізацію статусу належності клієнта до категорії PER. Додатково установа періодично на основі ризик-орієнтованого підходу аналізує наявну клієнтську базу щодо належності до категорії PER, але не рідше ніж:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) один раз на пів року – якщо рівень ризику ділових відносин (разової фінансової операції на значну суму) з клієнтом є високим;

1	2	3
		<p>2) один раз на рік – якщо рівень ризику ділових відносин (разової фінансової операції на значну суму) з клієнтом є середнім;</p> <p>3) один раз на три роки – для інших випадків.</p> <p>Отже, установа самостійно визначає джерела підтвердження належності клієнта до категорії PEP та фіксує відповідний порядок у внутрішніх документах щодо особливостей роботи з PEPs. Водночас, якщо інформації про припинення виконання функції PEP у відкритих джерелах немає, то установа має право запросити у клієнта відповідну інформацію</p>
11	<p>Якщо третя особа сплачує лізингові платежі від імені клієнта без наявності обґрунтованих підстав, не є членом сім'ї тощо, чи достатньо отримати листа від клієнта з проханням зарахувати ці платежі як сплату за договором у зв'язку з перебуванням на військовій службі і неможливістю виконати свої зобов'язання або листа від клієнта, що у зв'язку з вторгненням російської федерації (далі – рф) на територію України клієнт був вимушений виїхати за кордон?</p>	<p>Згідно із частиною першою статті 527 ЦКУ боржник зобов'язаний виконати свій зобов'язок, а кредитор – прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.</p> <p>Виконання зобов'язку може бути покладено боржником на іншу особу, якщо з умов договору, вимог ЦКУ, інших актів цивільного законодавства або суті зобов'язання не впливає зобов'язок боржника виконати зобов'язання особисто. У цьому разі кредитор зобов'язаний прийняти виконання, запропоноване за боржника іншою особою (частина перша статті 528 ЦКУ).</p> <p>Отже, вважаємо, що листа від клієнта з проханням зарахувати ці платежі як сплату за договором буде недостатньо, та рекомендуємо з'ясувати підстави для оплати лізингових платежів за клієнта третьою особою, а також звертаємо увагу на зобов'язок установи здійснювати належну перевірку представника клієнта.</p> <p>Крім того, звертаємо увагу, що серед індикаторів підозрілості фінансових операцій щодо послуг фінансового лізингу, визначених у пункті 50 додатка 19 до Положення № 107, є індикатор “третя особа сплачує лізингові платежі від імені клієнта без наявності обґрунтованих підстав”</p>
12	<p>На думку Національного банку, якою має бути порогова сума лізингового платежу (тіло і комісія), від якої лізингова компанія має запросити документ, який підтверджує доходи фізичної особи (джерела коштів), враховуючи ризик-орієнтований підхід, інформацію, надану клієнтом в анкеті-</p>	<p>Відповідно до вимог статті 11 Закону про ПВК/ФТ та додатка 1 до Положення № 107 НПК здійснюється, зокрема, у разі встановлення ділових відносин.</p> <p>Ураховуючи пункт 5 додатка 1 до Положення № 107, на етапі підписання договору установою мають бути здійснені відповідні заходи НПК, визначені в пункті 34 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ, зокрема встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин <u>та з'ясування з цією метою розміру доходу фізичної особи.</u></p>

1	2	3
	<p>опитувальнику, та статистичні дані щодо розміру середньої заробітної плати за посадою, яку обіймає клієнт?</p>	<p>Крім того, слід враховувати, що заходи НПК передбачають проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у СПФМ інформації про клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями).</p> <p>Згідно з пунктом 4 додатка 1 до Положення № 107 оцінка ризику ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом є <u>складовою частиною НПК</u>. Відповідно до пункту 50 розділу IV Положення № 107 установа здійснює оцінку ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтами до встановлення ділових відносин з клієнтом / проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин.</p> <p>Отже, за результатом здійснення заходів НПК установа самостійно з урахуванням ризик-орієнтованого підходу має визначити, за яких умов (враховуючи вартість об'єкта лізингу, що є предметом договору, встановлений рівень ризику ділових відносин з клієнтом, суми лізингових платежів тощо) обов'язковим є підтвердження інформації щодо розміру доходів, задекларованих клієнтом в опитувальнику, та передбачити це у своїх внутрішніх документах з питань фінансового моніторингу та у відповідних процедурах, порядках</p>
13	<p>Під час НПК клієнт – юридична особа надав інформацію щодо власників фізичних осіб-КБВ. Водночас в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) стосовно цієї юридичної особи зазначена інформація тільки щодо учасників, інформації щодо КБВ немає.</p> <p>Чи буде такий випадок вважатися розбіжністю між відомостями про КБВ клієнта, які містяться в ЄДР, та інформацією про КБВ, отриманою СПФМ у результаті здійснення НПК в опитувальнику?</p>	<p>Відповідно до пункту 27 додатка 14 до Положення № 107 під “наявністю розбіжності між відомостями про КБВ, які містяться в ЄДР, та інформацією про КБВ, отриманою установою в результаті здійснення НПК,” потрібно розуміти відсутність інформації про фізичну особу, що встановлена установою як КБВ за результатом здійснення НПК, в ЄДР як КБВ відповідної юридичної особи.</p> <p>Вимоги щодо встановлення установою КБВ клієнта під час здійснення НПК встановлені в додатку 4 до Положення № 107.</p> <p>Якщо КБВ, виявлений установою під час НПК, зазначений в ЄДР як засновник, вважаємо, що не потрібно повідомляти СУО про розбіжності між відомостями про КБВ, оскільки, по суті, це не є розбіжністю.</p> <p>Разом з цим відповідно до частини третьої статті 5¹ Закону про ПВК/ФТ юридичні особи зобов'язані підтримувати відомості про КБВ та структуру власності юридичної особи в актуальному стані, повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів із дня їх виникнення та подавати державному реєстратору документи, що підтверджують</p>

1	2	3
		<p>зазначені зміни, у порядку, визначеному Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань”.</p> <p>У разі виявлення юридичною особою неповноти, неточностей чи помилок у раніше поданих державному реєстратору відомостях про КБВ та/або структуру власності юридичної особи така особа зобов’язана не пізніше трьох робочих днів із дня їх виявлення подати державному реєстратору виправлені відомості в порядку, передбаченому Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” (частина четверта статті 5¹ Закону про ПВК/ФТ).</p> <p>Також звертаємо увагу, що у зв’язку із змінами, унесеними Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб” від 06.09.2022 № 2571-IX до Закону про ПВК/ФТ, згідно із частиною шостою статті 5¹ та пунктом 8¹ частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ у разі виявлення розбіжностей між відомостями про КБВ та структуру власності юридичної особи (зокрема, виявлення неповноти, неточностей чи помилок в інформації про КБВ та/або структуру власності такої особи, що міститься в ЄДР) після встановлення Міністерством юстиції України (далі – Міністерство юстиції) відповідного порядку має направляти повідомлення про виявлені розбіжності <u>держателю ЄДР</u>.</p> <p>Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” держателем ЄДР є Міністерство юстиції, яке вживає організаційних заходів, пов’язаних із забезпеченням функціонування ЄДР.</p> <p>Повідомляємо, що на сайті Міністерства юстиції розміщена інформація про прийняття та реєстрацію Міністерством юстиції :</p> <ul style="list-style-type: none"> - наказу від 10.07.2023 № 2513/5/378 “Про затвердження Порядку передачі держателем Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань інформації про розбіжності між відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи, отриманими суб’єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки юридичної особи, та відповідними відомостями, розміщеними в зазначеному реєстрі, та про суб’єкта первинного фінансового моніторингу, яким виявлено такі розбіжності, до спеціально уповноваженого органу” (https://minjust.gov.ua/n/22695);

1	2	3
		<p>- наказу від 12.07.2023 № 2542/5 “Про затвердження Порядку повідомлення держателя Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про виявлення розбіжностей між отриманими суб’єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки та розміщеними в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи” (далі – Порядок повідомлення держателя ЄДР) (https://minjust.gov.ua/n/22696).</p> <p>Зазначені накази набирають чинності з 01.10.2023.</p> <p>Звертаємо увагу, що у пункті 3 Порядку повідомлення держателя ЄДР <u>визначені види розбіжностей про КБВ та/або структуру власності юридичної особи</u>, отримані СПФМ у результаті здійснення НПК юридичної особи, та відповідними відомостями, розміщеними в ЄДР</p>
14	<p>Чи розглядає Національний банк питання щодо створення бази даних / загального інформаційного ресурсу для виявлення PEPs для всіх учасників фінансових ринків?</p> <p>Які ресурси рекомендує Національний банк для перевірки клієнтів з метою встановлення належності клієнтів до категорії PEPs? Зазначимо, що деякі ресурси наразі недоступні, зокрема ресурс https://pep.org.ua/.</p> <p>Просимо Національний банк надати оновлені рекомендації / перелік інформаційних ресурсів для використання під час виконання функцій СПФМ</p>	<p>Створення єдиної бази PEPs не відповідає міжнародним стандартам у сфері ПВК/ФТ та не передбачено законодавством України.</p> <p>Згідно з вимогами додатка 8 до Положення № 107 внутрішні процедури щодо особливостей роботи з PEPs повинні містити види інформаційних джерел, які використовуються установою для встановлення належності клієнтів до категорії PEPs, та кількість інформаційних джерел (їх комбінації), які використовуються установою для відповідних категорій клієнтів.</p> <p>Отже, установа згідно з вимогами міжнародних стандартів у сфері ПВК/ФТ та законодавства України для встановлення належності потенційного клієнта та клієнта до PEPs не повинна обмежуватися одним джерелом.</p> <p>Проте установа повинна враховувати: якщо інформації про відповідну особу немає в окремій базі даних, це не є підтвердженням того, що особа не належить до категорії PEP (пункт 6 додатка 8 до Положення № 107).</p> <p>У листі від 24.05.2021 № 25-0006/44910 “Про перелік інформаційних ресурсів” Національний банк надав перелік інформаційних ресурсів для використання СПФМ, який містить інформаційні ресурси, зокрема для отримання інформації щодо PEP.</p>

1	2	3
		Також рекомендації щодо відкритих інформаційних джерел стосовно виявлення РЕР містяться в Керівних настановах “Управління діловими відносинами із політично значущими особами”, розміщених на вебсайті ДСФМУ
15	Чи відомі наразі строки прийняття підзаконних нормативно-правових актів Міністерства юстиції та Національного банку відповідно до Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб”, згідно з яким внесені зміни до Закону про ПВК/ФТ стосовно того, що СПФМ зобов’язані повідомляти держателю ЄДР про виявлені розбіжності між відомостями про КБВ клієнта, які містяться в ЄДР, та інформацією про КБВ, отриманою СПФМ у результаті здійснення НПК?	<p>Повідомляємо, що на сайті Міністерства юстиції розміщена інформація про прийняття та реєстрацію Міністерством юстиції :</p> <ul style="list-style-type: none"> - наказу від 10.07.2023 № 2513/5/378 “Про затвердження Порядку передачі держателем Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань інформації про розбіжності між відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи, отриманими суб’єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки юридичної особи, та відповідними відомостями, розміщеними в зазначеному реєстрі, та про суб’єкта первинного фінансового моніторингу, яким виявлено такі розбіжності, до спеціально уповноваженого органу” (https://minjust.gov.ua/n/22695); - наказу від 12.07.2023 № 2542/5 “Про затвердження Порядку повідомлення держателя Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про виявлення розбіжностей між отриманими суб’єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки та розміщеними в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи” (https://minjust.gov.ua/n/22696). <p>Зазначені накази набувають чинності з 01.10.2023.</p> <p><u>Держателем ЄДР</u> відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” є <u>Міністерство юстиції</u>, яке вживає організаційних заходів, пов’язаних із забезпеченням функціонування ЄДР</p>
16	У разі втрати / знищення документів із питань проведення небанківською фінансовою установою первинного фінансового моніторингу у зв’язку з форс-мажорними обставинами / військовою	У пункті 23 додатка 1 до Положення № 107 передбачено, що установа документує проведення НПК та прийняті установою рішення в спосіб, що дасть змогу продемонструвати їх належне здійснення та обґрунтованість, та зберігає відповідні документи та/або інформацію у справі клієнта протягом строків, визначених Законом про ПВК/ФТ.

1	2	3
	<p>агресією рф проти України тощо, яких заходів має обов'язково вжити установа / який порядок дій необхідний в такому разі? Деталей щодо цього питання законодавство з питань фінансового моніторингу не надає. Просимо Національний банк визначити порядок дій або надати методологічні рекомендації</p>	<p>Справа клієнта може формуватися та зберігатися в електронному вигляді (пункт 24 додатка 1 до Положення № 107).</p> <p>Водночас, ураховуючи тривалу агресію рф, на нашу думку, установі слід забезпечити збереження інформації щодо клієнтів в електронному вигляді, використовуючи спеціальні програмні засоби.</p> <p>Крім того, у разі втрати або часткової втрати справ клієнтів через військову агресію рф установа має належним чином задокументувати ці факти, склавши відповідний акт, а також вжити заходів щодо їх поновлення (за можливості)</p>
17	<p>Яким чином небанківській фінансовій установі перевірити отриману інформацію / запевнення, отримані безпосередньо від фізичних осіб (працівників / клієнтів) установи, та за допомогою яких ресурсів перевірити відсутність у них (КБВ клієнтів) громадянства, місця постійного проживання (перебування, реєстрації) / знаходження, резидентства рф та/або республіки білорусь (далі – рб) з метою виконання вимог Закону про ПВК/ФТ?</p>	<p>Відповідно до вимог частини п'ятої статті 7 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язаний встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), зокрема стосовно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - клієнтів, які є громадянами держави, що здійснює збройну агресію проти України (крім громадян такої держави, яким надано статус учасника бойових дій після 14 квітня 2014 року), та/або особами, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, що здійснює збройну агресію проти України; - клієнтів, КБВ яких є громадяни держави, що здійснює збройну агресію проти України (крім громадян такої держави, яким надано статус учасника бойових дій після 14 квітня 2014 року), та/або особи, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, що здійснює збройну агресію проти України. <p>Водночас наведена норма не передбачає визначення належності особи до резиденства держави, що здійснює збройну агресію проти України, для встановлення високого ризику зазначеним особам. Резидентність осіб визначається відповідно до валютного законодавства.</p> <p>Слід зазначити, що згідно з вимогами статті 11 Закону про ПВК/ФТ та додатка 1 до Положення № 107 верифікація фізичної особи щодо відповідних ідентифікаційних даних здійснюється на підставі офіційних документів або інформації, отриманої з офіційних джерел або інших надійних джерел, визначених у додатку 1 до Положення № 107.</p> <p>Інформація щодо місця проживання або місця перебування фізичної особи / місця тимчасового перебування в Україні, одержана від клієнта (представника клієнта) та засвідчена ним, не потребує верифікації, якщо установа <u>немає підозр щодо достовірності такої інформації</u> (пункт 28 додатка 2 до Положення № 107).</p>

1	2	3
		<p>Що стосується встановлення та верифікації особи КБВ, то установа має право використовувати дані, що містяться в офіційних документах, офіційних та/або інших відкритих джерелах, зокрема в іноземних державних реєстрах, подібних до ЄДР (пункт 3 додатка 4 до Положення № 107).</p> <p>З метою виконання зазначених вище вимог Закону про ПВК/ФТ установа може отримати додаткову інформацію щодо клієнта (КБВ клієнта) шляхом пошуку інформації про нього у відкритих джерелах та в разі наявності підозр, що така особа має громадянство, місце постійного проживання в рф та/або рб, ужити заходів щодо спростування / підтвердження цих підозр, зокрема, запитати підтвердні документи.</p> <p>Також звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ з метою виконання покладених на нього цим Законом завдань має право звертатися із запитом до Національного банку, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, органів виконавчої влади, правоохоронних органів, державних реєстраторів, які зобов'язані протягом 10 робочих днів із дня отримання відповідного запиту надати запитувану інформацію та/або документи (їх копії, витяги з документів). Правоохоронні органи надають інформацію з урахуванням вимог, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.</p> <p>За наявності інформації про те, що клієнт (КБВ клієнта) установи має, крім громадянства України, громадянство країни, що здійснює збройну агресію проти України, установа також має право звернутися з відповідним запитом до правоохоронних органів (зокрема Служби безпеки України)</p>
18	<p>Яка періодичність та які форми внутрішніх навчань для працівників небанківської фінансової установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу, прийнятні Національним банком та дають змогу вважати, що установа належним чином виконує вимогу щодо забезпечення на постійній основі проведення навчальних заходів для працівників установи з метою розуміння ними покладених на них</p>	<p>У додатку 17 до Положення № 107 установлені вимоги щодо проведення установою навчальних заходів.</p> <p>Установа щорічно розробляє план проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ, який затверджується виконавчим органом (якщо виконавчий орган колегіальний) / керівником установи (пункт 3 додатка 17 до Положення № 107).</p> <p>Навчання працівників, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу, може проводитися за рахунок внутрішніх кадрових ресурсів установи та/або із залученням зовнішніх лекторів / викладачів (пункт 3 додатка 17 до Положення № 107).</p> <p>У пункті 5 додатка 17 до Положення № 107 передбачено, що установа після проходження працівниками установи відповідного навчання забезпечує тестування рівня отриманих</p>

1	2	3
	<p>обов'язків та порядку дій з питань фінансового моніторингу?</p>	<p>працівниками знань та забезпечує проходження повторного навчання тими працівниками, які за результатами тестування отримали незадовільні результати.</p> <p>Отже, установа має приділяти належну увагу не кількості та формам проведення навчальних заходів, а рівню знань працівників, практичне застосування яких демонструє належне розуміння такими працівниками здійснення ними всіх необхідних заходів у сфері ПВК/ФТ. Відповідно установа проводить навчання працівників з питань ПВК/ФТ з такою періодичністю та в такій формі проведення навчальних заходів, яка потрібна для підтримання рівня знань та кваліфікації необхідних для належного виконання такими працівниками своїх обов'язків у сфері ПВК/ФТ</p>
19	<p>З якою періодичністю бажано проводити перевірку наявності бездоганної ділової репутації в працівників установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу? Чи достатньо проведення такої перевірки лише під час прийняття на роботу працівника, чи – один раз на три роки?</p>	<p>Ураховуючи норми законодавства України у сфері ПВК/ФТ, установа самостійно визначає перелік своїх працівників, які залучені до проведення первинного фінансового моніторингу, та згідно з пунктом 7 розділу II Положення № 107 на підставі сукупності підтвердженої інформації про фізичну особу забезпечує перевірку наявності бездоганної ділової репутації в усіх працівників установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу як це визначено в пункті 5 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ.</p> <p>Закон про ПВК/ФТ не встановлює періодичність перевірки наявності бездоганної ділової репутації в працівників установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу. Разом з цим частиною четвертою статті 8 Закону про ПВК/ФТ передбачена вимога, що такі працівники повинні мати бездоганну ділову репутацію та не мати громадянства (підданства) держави, що здійснює збройну агресію проти України.</p> <p>Водночас обсяг дій установи щодо підтвердження бездоганної ділової репутації працівників, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу, визначається установою у внутрішніх документах з питань ПВК/ФТ залежно від посадових обов'язків таких працівників та залучення їх до заходів із фінансового моніторингу відповідно до трудового договору, посадової інструкції.</p> <p>Наприклад, перевірка ділової репутації може здійснюватися установою під час прийому працівника на роботу, а також періодично переглядатися відповідно до внутрішніх процедур установи, кадрової політики установи тощо</p>

1	2	3
20	<p>Відповідно до пункту 78 розділу V Положення № 107 установа перевіряє ділову репутацію особи, у тому числі на підставі довідки компетентного органу країни постійного місця проживання фізичної особи відсутність (наявність) у неї судимості.</p> <p>У зв'язку зі змінами в законодавстві України, що набрали чинності 15.04.2022, інформація щодо фізичної особи про відсутність (наявність) судимості формується у формі витягу відповідно до Порядку доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи “Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості”, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.03.2022 № 207. Чи вважається оформлення такого витягу належним виконанням вимоги згідно з підпунктом 2 пункту 78 розділу V Положення № 107 з метою перевірки ділової репутації відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу, інших працівників установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу?</p>	<p>Відповідно до підпункту 12 пункту 7 розділу II Положення № 107 установа з метою належної організації внутрішньої системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу забезпечує перевірку наявності бездоганної ділової репутації в усіх працівників установи, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу.</p> <p>Порядок перевірки ділової репутації установа визначає самостійно у своїх внутрішніх документах.</p> <p>Витяг, отриманий відповідно до Порядку доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи “Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості”, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.03.2022 № 207, може вважатися належним документом для підтвердження ділової репутації працівника, залученого до проведення первинного фінансового моніторингу</p>
21	<p>Законодавство у сфері ПВК/ФТ вимагає, щоб відповідальний працівник за проведення фінансового моніторингу установи постійно підтримував свої знання з питань фінансового моніторингу на належному</p>	<p>Згідно з пунктом 23 частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язаний вживати відповідно до законодавства заходів для забезпечення проходження відповідальним працівником навчання у сфері запобігання та протидії протягом трьох місяців з дня його призначення, а також підвищення кваліфікації відповідального працівника шляхом проходження навчання не менше одного разу на три роки на базі відповідного навчального</p>

1	2	3
	<p>рівні, у тому числі шляхом проходження навчання у сфері ПВК/ФТ.</p> <p>Які види / форми навчань, у яких навчальних закладах, з якою періодичністю, на думку Національного банку, має проходити відповідальний працівник для того, щоб установа належним чином виконувала зазначену вимогу законодавства?</p>	<p>закладу, що належить до сфери управління спеціально уповноваженого органу (яким є ДСФМУ), та в інших навчальних закладах за погодженням із спеціально уповноваженим органом.</p> <p>Відповідальний працівник установи повинен постійно підтримувати свої знання з питань ПВК/ФТ на належному рівні, у тому числі шляхом проходження навчання у сфері ПВК/ФТ, а також підвищення кваліфікації в порядку та у строки, встановлені <u>Законом про ПВК/ФТ</u> (пункт 13 розділу II Положення № 107).</p> <p>Отже, законодавство у сфері ПВК/ФТ вимагає постійного підтримання відповідальним працівником установи свого рівня знань з питань ПВК/ФТ на належному рівні, у тому числі шляхом проходження навчання та підвищення кваліфікації у сфері ПВК/ФТ з дотриманням встановлених <u>Законом про ПВК/ФТ та Положенням № 107</u> порядку, строків та переліку навчальних закладів.</p> <p>Разом з цим повідомляємо, що згідно з пунктом 3 Порядку організації та координації роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 777 (далі – Порядок № 777), перепідготовка та підвищення кваліфікації (навчання) відповідальних працівників та працівників, залучених до проведення фінансового моніторингу, здійснюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> - академією, що належить до сфери управління ДСФМУ; - державною навчально-науковою установою “Академія фінансового управління”; - іншими закладами освіти, які включені до переліку закладів, що здійснюють перепідготовку та підвищення кваліфікації у сфері ПВК/ФТ, який формується ДСФМУ. <p>Список закладів освіти оприлюднюється на офіційних вебсайтах ДСФМУ та відповідних суб’єктів державного фінансового моніторингу (пункт 8 Порядку № 777).</p> <p>Зокрема, відповідна інформація щодо закладів освіти, що здійснюють перепідготовку та підвищення кваліфікації у сфері ПВК/ФТ, розміщена на сайті Національного банку в розділі Нагляд/ Фінансовий моніторинг/ Корисні посилання/ Навчання з питань фінансового моніторингу (за посиланням: https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring/training).</p> <p>Види / форми навчань визначаються відповідним навчальним закладом</p>
22	<p>Чи має небанківська фінансова установа забезпечувати проходження навчань за межами установи, підвищення кваліфікації у</p>	<p>Установа у своїх внутрішніх документах з питань ПВК/ФТ має визначити категорії працівників (відповідні посади, структурні підрозділи установи), які мають проходити навчання з питань ПВК/ФТ (пункт 1 додатка 17 до Положення № 107).</p>

1	2	3
	сфері ПВК/ФТ внутрішнім аудитором, на якого покладені функції здійснення внутрішнього контролю та перевірок щодо дотримання установою вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ?	Також, на нашу думку, аудиторам, які здійснюють перевірки з питань ПВК/ФТ, доцільно підвищувати свій рівень знань у цій сфері, зокрема для своєчасного виявлення внутрішнім аудитом (контролем) проблемних питань та ознак неналежної системи управління ризиками ВК/ФТ, як вимагає Положення № 107
23	На практиці за результатами розгляду отриманих Національним банком звітів внутрішнього аудиту фінансових установ щодо дотримання установою вимог законодавства України з питань фінансового моніторингу, які помилки допускають, що не доопрацьовують внутрішні аудитори фінансових установ під час здійснення контролю та перевірки з питань фінансового моніторингу? Просимо надати рекомендації	<p>У пункті 15 розділу II Положення № 107 встановлено вимоги щодо внутрішніх перевірок або незалежного аудиту щодо дотримання установою вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, зокрема щодо переліку питань (напрямів), які мають охоплювати такі перевірки, складання звітів за їх результатами та виду їх подання до Департаменту фінансового моніторингу Національного банку (структурного підрозділу центрального апарату Національного банку, до компетенції якого належать питання нагляду у сфері ПВК/ФТ), здійснення контролю за усуненням порушень, виявлених під час внутрішньої перевірки або незалежного аудиту.</p> <p>Водночас Положення № 107 не містить будь-яких вимог щодо форми звітів за результатами внутрішньої перевірки або незалежного аудиту. Установа на власний розсуд визначає форму таких звітів, які за своїм змістом мають висвітлити результати перевірки.</p> <p>Однак звертаємо увагу, що звіти за результатами внутрішньої перевірки або незалежного аудиту не повинні бути формальними та містити лише загальні висновки. Зазначені звіти повинні покривати всі питання фінансового моніторингу, перелік клієнтів та операцій, щодо яких здійснена перевірка, та іншу потрібну інформацію</p>
24	Чи є обов'язковою вимога під час надання інформації про операції через ПО ЕКСПЕРТ ФМ використовувати кваліфікований електронний підпис (далі – КЕП) відповідального працівника, чи можна користуватися як КЕП, так і удосконаленим електронним підписом відповідних кваліфікаційних надавачів електронних	Пропонуємо звернутися з цим питанням до спеціально уповноваженого органу, нормативно-правовим актами якого регламентований порядок надання інформації, пов'язаної зі здійсненням фінансового моніторингу, та інструкції щодо їх заповнення

1	2	3
	довірчих послуг та розробників програмного забезпечення, визначених ДСФМУ?	
25	Відповідно до Положення № 107 установа зобов'язана на постійній основі формувати та вести в електронному вигляді Переліки клієнтів ⁴ . Чи достатньо для виконання цієї норми забезпечити в програмному комплексі ведення таких переліків з можливістю формування на відповідну дату та з відображенням історії зміни / переоцінки рівнів ризиків?	<p>Відповідно до пункту 61 розділу IV Положення № 107 установа зобов'язана на постійній основі формувати та вести в електронному вигляді переліки клієнтів із зазначенням даних, визначених у цьому пункті.</p> <p>Установа зобов'язана надати в електронному вигляді на запит Національного банку засвідчені КЕП керівника установи переліки клієнтів, які містять актуальну інформацію на дату, зазначену в запиті Національного банку. Установа в разі потреби формування Переліків клієнтів на паперових носіях зобов'язана забезпечити відображення на паперових носіях усіх даних, ідентичних тим, які містять Переліки клієнтів в електронному вигляді та які визначені в пункті 61 розділу IV Положення № 107, з обов'язковим зазначенням дати друкування.</p> <p>Отже, установа на власний розсуд визначає яким чином (у якому вигляді) вестимуться Переліки клієнтів, з урахуванням вимог Положення № 107.</p> <p>Також звертаємо увагу, що відповідно до вимог пункту 20 додатка 1 до Положення № 107 установа зобов'язана <u>формувати та вести анкети</u>, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у разі виявлення факту належності потенційного клієнта та клієнта, з яким підтримуються ділові відносини, до категорії РЕР; - якщо ризик ділових відносин з клієнтом (ризик фінансової операції без встановлення ділових відносин з клієнтом) є високим
26	Йдеться про взаємодію з тією категорією клієнтів, які з тих чи інших причин, пов'язаних із наслідками бойових дій, мають проблемну заборгованість, яка або визнана безнадійною, або щодо клієнта розпочато	Установа зобов'язана забезпечувати актуалізацію даних про клієнта (отриманих та існуючих документів, даних та інформації про нього) в терміни, визначені у пункті 13 додатка 1 до Положення № 107, в залежності від рівня ризику ділових відносин з клієнтом. Таку актуалізацію установа зобов'язана забезпечувати незалежно від підтримання / не підтримання ділових відносин з клієнтом.

⁴ Переліки клієнтів із встановленими / переоціненими установою рівнями ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з такими клієнтами, включаючи низький, середній, високий, неприйнятно високий рівні ризику та факти встановлення установою належності клієнтів до категорії РЕР.

1	2	3
	<p>процедуру банкрутства, або клієнти не виходять на зв'язок з лізинговою компанією.</p> <p>Водночас ДФЛ з такими клієнтами не розірвані, лізингове майно не вилучено, а дієвої процедури припинення ділових відносин, яка передбачала б повернення лізингового майна (якщо воно не втрачене внаслідок бойових дій), – немає.</p> <p>Чи потрібно здійснювати процедури планової актуалізації даних, інші заходи у сфері ПВК/ФТ, якщо ділові відносини, по суті, припинені, оскільки дебіторська заборгованість за договорами фінансового лізингу списана, отримання грошових коштів від таких клієнтів можливе лише в судово-претензійному порядку. Тобто чи вважати зазначених осіб й надалі клієнтами лізингодавця в межах виконання вимог у сфері ПВК/ФТ, чи включати й надалі відомості про таких клієнтів у файли з показниками звітності відповідно до Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затверджених постановою Правління Національного банку України від 13 листопада 2018 року № 120, наприклад, у файлі 2 JX “Дані з питань фінансового моніторингу” (далі – файл 2JX) тощо.</p> <p>Також є проблеми щодо взаємодії з клієнтами як з тимчасово окупованих територій, так і з тими, які перебувають на підконтрольній Україні території. У</p>	<p>Згідно з пунктом 16 додатка 1 до Положення № 107 <u>для клієнтів, які не підтримують ділових відносин з установою</u> або не здійснюють подальших разових фінансових операцій на значну суму (за наявності попередньої разової фінансової операції на значну суму), протягом останніх шести місяців до настання подій, зазначених у пунктах 14, 15 додатка 1 до Положення № 107, установа проводить актуалізацію даних про клієнтів <u>у день їх наступного звернення до установи та/або до моменту ініціювання ними проведення фінансових операцій.</u></p> <p>Водночас, якщо клієнт не реагує на запити установи щодо актуалізації даних, це не є підставою вважати, що цей клієнт не підтримує ділових відносин з установою та застосовувати вимоги, передбачені в пункті 16 додатка 1 до Положення № 107.</p> <p>Також звертаємо увагу, що відповідно до пункту 19 додатка 1 до Положення № 107 установа визначає необхідність інформування клієнтом установи про настання суттєвих змін в його діяльності (іншої інформації, що надавалася клієнтом установі) та встановлює процедуру отримання необхідних даних / інформації від клієнта (представника клієнта), зокрема шляхом установлення відповідних обов'язків у договорах про надання послуг установи.</p> <p>Крім того, звертаємо увагу, що особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу протягом дії воєнного стану встановлені в постанові Правління Національного банку України від 23.03.2022 № 60 “Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) протягом дії воєнного стану” (далі – Постанова № 60).</p> <p>Так, згідно з підпунктом 1 пункту 6 Постанови № 60 СПФМ, державне регулювання та нагляд за якими у сфері фінансового моніторингу здійснює Національний банк, якщо немає змоги встановити з клієнтом контакт або в разі закінчення строку (припинення) дії, втрати чинності чи визнання недійсними поданих документів, втрати чинності / обміну ідентифікаційного документа клієнта (представника клієнта), можуть не вживати заходів щодо актуалізації даних про клієнтів, передбачених у пунктах 13–16 додатка 1 до Положення № 107.</p> <p>Разом із цим згідно з підпунктом 2 пункту 6 Постанови № 60 СПФМ, державне регулювання та нагляд за якими у сфері фінансового моніторингу здійснює Національний банк, якщо немає перешкод для актуалізації даних про клієнтів, здійснюють таку</p>

1	2	3
	<p>більшості випадків зазначена категорія клієнтів повністю втратила можливість проходити актуалізаційні процедури та через обставини чи за власним рішенням не контактує з лізингодавцем та/або відмовляється від процедур фінансового моніторингу</p>	<p>актуалізацію з використанням дистанційних каналів зв'язку в межах технічних можливостей, передбачених Положенням № 107.</p> <p>Крім того, зауважимо, що згідно з частиною третьою статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ з метою виконання покладених на нього Законом про ПВК/ФТ завдань має право звертатися із запитами до Національного банку, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, органів виконавчої влади, правоохоронних органів, державних реєстраторів, які зобов'язані протягом 10 робочих днів із дня отримання відповідного запиту надати запитувану інформацію та/або документи (їх копії, витяги з документів). Правоохоронні органи надають інформацію з урахуванням вимог, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.</p> <p>Ураховуючи зазначене вище, рекомендуємо такій установі, як СПФМ використовувати право звернень до правоохоронних органів, зокрема для отримання інформації про наявність кримінальних проваджень / вироків суду стосовно фізичних осіб. У разі отримання відповідного підтвердження рекомендуємо установі розглянути питання щодо встановлення цим клієнтам неприйнятно високого ризику та вжиття заходів, передбачених у статті 15 Закону про ПВК/ФТ.</p> <p>Також установа на свій запит може отримати від державних органів інформацію щодо клієнтів – фізичних осіб, які вважаються зниклими без вісті або є загиблими.</p> <p>Стосовно звітності зазначаємо, <u>якщо станом на звітну дату договір з клієнтом є діючим, інформація щодо такого клієнта має бути відображена у файлі 2JX “Дані з питань фінансового моніторингу”</u>, оскільки в показниках A2J036 – A2J041 зазначається інформація про загальну <u>кількість клієнтів</u> небанківської установи – СПФМ (юридичних осіб-резидентів, юридичних осіб-нерезидентів, фізичних осіб-резидентів, фізичних осіб-підприємців, фізичних осіб-нерезидентів, представництв юридичних осіб-нерезидентів), щодо яких небанківською установою – СПФМ ужиті заходи належної перевірки клієнта відповідно до законодавства у сфері ПВК/ФТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – клієнтів, з якими <u>встановлені ділові відносини (інформація надається за діючими станом на звітну дату договорами)</u>. Клієнт, з яким укладено декілька договорів про надання фінансових послуг, ураховується один раз; – клієнтів, якими протягом звітного періоду проведені фінансові операції <u>без встановлення ділових відносин</u> із ними за умови, що такі клієнти станом на звітну дату не

1	2	3
		<p>мають встановлених ділових відносин з небанківською установою – СПФМ (інформація надається <u>наростаючим підсумком з початку поточного року до останнього дня звітного кварталу</u>). Клієнт, який здійснював декілька видів фінансових операцій враховується один раз.</p> <p>Крім того, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зазначений клієнт (КБВ цього клієнта) належить до PEPs, то інформація щодо такого клієнта має бути відображена також у показнику A2J042; - якщо місцем реєстрації, проживання чи місцезнаходженням зазначеного клієнта є Кореїська Народно-Демократична Республіка або Ісламська Республіка Іран, або Республіка Союзу М'янма, або рф, або рб, то інформація щодо такого клієнта має бути відображена також у показнику A2J043
27	<p>Під час відеоверифікації КЕП від установи накладається на всі документи чи лише на ті, на підставі яких було верифіковано особу (тобто паспорт і код)? Чи обов'язково КЕП має бути саме відповідальної особи, чи достатньо КЕП уповноваженої на це особи?</p>	<p>Відповідно до пункту 20 додатка 3 до Положення № 107 уповноважений працівник установи накладає КЕП на отримані від клієнта електронні копії документів, на підставі яких здійснена відеоверифікація його особи.</p> <p>Тобто уповноважений працівник установи накладає КЕП на отримані від особи, відеоверифікація якої здійснюється, електронні копії ідентифікаційних документів, на підставі яких здійснена відеоверифікація такої особи.</p> <p>Згідно з пунктом 11 додатка 3 до Положення № 107 установа самостійно у своїх внутрішніх документах з питань ПВК/ФТ визначає перелік ідентифікаційних документів, що приймаються установою для верифікації особи під час відеоверифікації. Установа визначає такий перелік на основі ризик-орієнтованого підходу, враховуючи наявність відповідних власних ресурсів, засобів (у тому числі програмних) для здійснення перевірки відповідних типів документів щодо виявлення ознак, що можуть свідчити про їх можливу підробку або фальсифікацію.</p> <p>Водночас, якщо вищезазначений перелік ідентифікаційних документів установи включає документи, що виготовлені у формі книжечки та не містять безконтактного електронного носія, то установа додатково забезпечує вжиття заходів, які дадуть змогу мінімізувати ризики ВК/ФТ, та принаймні один із заходів, зазначених у пункті 12 додатка 3 до Положення № 107.</p> <p>Якщо таким заходом згідно з пунктом 12 додатка 3 до Положення № 107 буде отримання від особи, верифікація якої здійснюється, іншого(их) документа(ів), що посвідчує(ють) її</p>

1	2	3
		<p>особу, перевірку якого(их) установа може здійснити щодо наявності ознак пошкодження, підробки та забезпечення співставлення (порівняння) даних, то на такий додатковий документ також має бути накладений КЕП уповноваженого працівника установи.</p> <p>Щодо того, КЕП якого саме уповноваженого працівника повинен накладатися на отримані від клієнта електронні копії документів, зазначаємо таке.</p> <p>Положення № 107 не містить вимог щодо засвідчення КЕП саме відповідального працівника електронних копій документів, отриманих установою за результатами відеоверифікації. Це має бути КЕП працівника установи, уповноваженого установою на здійснення відеоверифікації</p>
28	<p>У разі зміни адреси клієнта, в який термін актуалізуються дані анкети клієнта (яка формується під час встановлення ділових відносин)?</p>	<p>Згідно з пунктом 21 додатка 1 до Положення № 107 анкета доповнюється новими або уточненими даними протягом 10 робочих днів за результатами вжитих установою заходів щодо актуалізації даних про клієнта.</p> <p>Також установа визначає необхідність інформування клієнтом про настання суттєвих змін в його діяльності та іншої інформації, що надавалася клієнтом установі, та встановлює процедуру отримання потрібних даних / інформації від клієнта, зокрема шляхом встановлення відповідних обов'язків у договорах про надання послуг установи (пункт 19 додатка 1 до Положення № 107)</p>
29	<p>Офіційні документи мають бути чинними на момент подання. Якщо під час встановлення ділових відносин документ був чинним (дійсним), але надалі в ході обслуговування клієнта під час верифікації з'ясується про втрату документа, то які дії повинен вчинити СПФМ? Який документ може надати клієнт, якщо втрачений документ ще не відновлено?</p>	<p>Відповідно до пункту 14 додатка 1 до Положення № 107 установа зобов'язана забезпечувати актуалізацію даних про клієнта, зокрема в разі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - закінчення строку (припинення) дії, втрати чинності чи визнання недійсними поданих документів; - втрати чинності/обміну ідентифікаційного документа клієнта (представника клієнта). <p>У разі втрати чинності / обміну ідентифікаційного документа клієнта (представника клієнта) установа вживає заходів щодо отримання даних чинного документа та актуалізації даних про клієнта не пізніше шести місяців із дня настання відповідної події. В інших випадках установа вживає заходів щодо актуалізації даних про клієнта не пізніше трьох місяців із дня виявлення відповідного факту / настання події (пункт 15 додатка 1 до Положення № 107)</p>
30	<p>Повторна ідентифікація та верифікація клієнта не вимагається Законом про ПВК/ФТ. Чи достатньо зберігати відскановані та</p>	<p>Згідно з пунктом 29 додатка 2 до Положення № 107 повторна ідентифікація та верифікація клієнта (його представника) не є обов'язковими, якщо ця особа раніше була ідентифікована та верифікована належним чином, за умови відсутності в установі підозр та/або підстав</p>

1	2	3
	<p>засвідчені ідентифікаційні документи клієнта, які зберігаються в системі автоматизації, та звірити їх у разі повторного зверненні цього клієнта? Чи потрібно зробити нові копії документів?</p> <p>Чи вноситимуться найближчим часом зміни до Положення №107 з метою його актуалізації?</p>	<p>уважати, що документи, дані та/або інформація про клієнта (представника клієнта) є нечинними (недійсними) та/або неактуальними.</p> <p>Національний банк на постійній основі за потреби актуалізує нормативно-правові акти, у тому числі Положення № 107</p>
31	<p>Чим передбачено віднесення рб до держави, що здійснює збройну агресію проти України?</p>	<p>Відповідно до внесених Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843” від 04.11.2022 № 2736-ІХ змін до Закону про ПВК/ФТ термін “збройна агресія” вживається у значенні, наведеному в Законі України “Про оборону України” (далі – Закон про оборону).</p> <p>Так, відповідно до статті 1 Закону про оборону збройна агресія – застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України. Збройною агресією проти України вважається, зокрема будь-яка з таких дій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засилання іншою державою або від її імені озброєних груп регулярних або нерегулярних сил, що вчиняють акти застосування збройної сили проти України, які мають настільки серйозний характер, що це рівнозначно переліченим в абзацах п’ятому – сьомому цієї статті діям, у тому числі значна участь третьої держави у таких діях; - дії іншої держави (держав), яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження третьої держави, використовувалася цією третьою державою (державами) для вчинення дій, зазначених в абзацах п’ятому - восьмому цієї статті. <p>З огляду на зміст терміна “збройна агресія”, що наведений у Законі про оборону, вважаємо, що для цілей виконання вимог Закону про ПВК/ФТ до держав, які здійснюють збройну агресію проти України, належить не тільки рф, а й рб, яка дозволяє, щоб її територія та інфраструктура використовувалася рф для вчинення збройної агресії проти України</p>